

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економічної кібернетики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“ ____ ” _____ 2019 р.

06-11-50

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

Економіка
Economics

Спеціальність **184 Гірництво**
Specialty **184 Mining**

Рівне – 2019

Робоча програма з дисципліни «Економіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за спеціальністю 184 «Гірництво» денної та заочної форми навчання. – Рівне: НУВГП, 2019. – 16 с.

Розробник: Кардаш О.Л., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики

Протокол від 27.12.2018 року № 8

Завідувач кафедри економічної кібернетики _____

(П.М. Грицок)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 184 «Гірництво»

Протокол від 27.03.2019 року № 9

Голова науково-методичної комісії _____

(З.Р. Маланчук)

© О.Л. Кардаш, 2019 рік

© НУВГП, 2019 рік

Вступ

Економіка є невід'ємною складовою нашого життя. Важливим для правильного сприйняття економіки є розуміння ключової тези економічної науки про обмеженість ресурсів, тобто ресурсів завжди недостатньо для задоволення усіх потреб.

Анотація

Економічне життя суспільства, тісно пов'язане з інтересами та потребами людей. Необхідність задовольнити ці потреби спонукає людей до праці, до виробництва різноманітних благ та послуг.

Обмеженість ресурсів втілюється у нерівномірності їх розподілу між людьми, а також в обмежених можливостях вести господарство окремою людиною. Тому економіка завжди існує в суспільній формі й потребує певної організації та ґрунтується на певних правилах.

Предметом економіки виступають закони функціонування і розвитку суспільних відносин, які виникають у процесі економічної діяльності, принципи поведінки економічних суб'єктів, сукупність інститутів, які визначають функціонування економічної системи суспільства.

Ключові слова: економіка, підприємство, середовище господарювання, основні засоби, оборотні засоби, персонал, інвестиції, інновації, витрати, прибуток, конкурентоспроможність, ефективність, економічна безпека.

Abstract

The economic life of a society is closely linked to the interests and needs of people. The need to meet these needs encourages people to work, to produce a variety of goods and services. The limited resources are embodied in the uneven distribution of the people, as well as in the limited capacity to lead the economy by an individual. Therefore, the economy always exists in a social form and needs a certain organization and is based on certain rules.

The subject of the economy is the laws of the functioning and development of social relations that arise in the process of economic activity, the principles of behavior of economic actors, a set of institutions that determine the functioning of the economic system of society.

Key words: economy, enterprise, environment, fixed assets, circulating assets, personnel, investments, innovations, expenses, profit, competitiveness, efficiency, economic security.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 8	Галузь знань: 184 «Гірництво»	обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 184 «Гірництво»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		4-й	5-й
Загальна кількість годин - 240		Семестр	
		8-й	10-й
		Лекції	
	40 год.	-	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалавр)	Практичні	
		40 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		160 год.	234 год.
		Вид контролю	
		іспит	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 33% до 67%

для заочної форми навчання - 2% до 98%.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни

Метою викладання дисципліни "Економіка" є вивчення сучасного стану розвитку гірничих підприємств, економічної суті виробничих ресурсів підприємства і результатів їх використання, комплексу економічних показників, що характеризують виробничо-господарчу діяльність та методів їх розрахунку, показників економічної ефективності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- сучасний стан розвитку галузі;
- економічну суть виробничих ресурсів підприємства і результатів їх використання;
- комплекс економічних показників, що характеризують виробничо-господарчу діяльність та методи їх розрахунку;
- показники економічної ефективності;
- забезпечити засвоєння сучасних досягнень теорії та практики управління підприємствами та організаціями, як відкритими соціально-економічними утвореннями.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- виконувати розрахунки економічних показників виробничо-господарчої діяльності;
- визначити виробничі ресурси підприємства і результати їх використання;
- визначити показники економічної ефективності діяльності підприємства і його підрозділів;
- аналізувати досягнуті рівні і динаміку техніко-економічних показників;
 - обґрунтовувати загальні тактичні та стратегічні управлінські рішення з різних аспектів господарської діяльності;
 - розробляти плани розвитку підприємства та інноваційно-інвестиційні проекти різних напрямків;
 - запобігати кризовим проявам, нейтралізувати ризики та загрози у виробничо-комерційній діяльності підприємства.

Завданням вивчення дисципліни є надання студентам знань необхідних для досягнення найвищих результатів діяльності підприємств з урахуванням їх матеріальних і людських ресурсів.

Модуль 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи економіки

підприємства та ефективність використання виробничих ресурсів

Тема 1. Основні показники діяльності гірничого підприємства. Сутність економіки. Об'єкт та суб'єкт вивчення дисципліни. Поняття про підприємство та основні напрямки його діяльності.

Тема 2. Оцінка стану та ефективність використання основних фондів. Основні фонди. Основні промислово-виробничі фонди. Основні невиробничі фонди. Оцінка основних фондів. Знос і амортизація основних фондів.

Тема 3. Суть основних фондів, їх класифікація та структура. Показники відновлення та динаміки основних фондів. Показники якісного стану основних фондів та рівня технічного стану виробничої бази підприємства.

Тема 4. Форми й системи оплати праці. Оборотні фонди. Структура оборотних засобів. Використання оборотних засобів. Показники обертання оборотних засобів.

Тема 5. Поняття про пряму заробітну плату і доплату до заробітної плати. Витрати виробництва та обігу. Собівартість промислової продукції. Види собівартості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Загальні основи економічного розвитку

Тема 6. Оплата праці інженерно-технічним працівникам і службовцям. Зміст та види в потребі капіталу. Фінансовий капітал.

Тема 7. Методика розрахунку планових витрат за елементами та калькуляційними статтями. Використання основних фондів. Підвищення ефективності використання основних виробничих фондів.

Тема 8. Схема утворення планової собівартості товарної продукції. Облік і класифікація витрат, які відносяться до собівартості продукції (робіт, послуг). Зниження собівартості продукції.

Тема 9. Особливості планування собівартості на технологічній дільниці. Виробничі ресурси підприємства та їх аналітична характеристика. Забезпеченість виробничими ресурсами.

Тема 10. Поняття про облік та його види. Виробничий процес як основа діяльності підприємства, організація виробничого процесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Економічні основи господарської діяльності підприємства.

Тема 11. Фінансове, правове й інформаційне забезпечення гірничого виробництва. Сутність і характеристика інвестицій. Капіталовкладення.

Тема 12. Розрахунок рівня рентабельності. Рентабельність як показник ефективності роботи підприємства. Основні показники рентабельності. Резерви підвищення рентабельності на підприємстві.

Тема 13. Основи ціноутворення. Ціна, її економічна суть. Види цін та їх економічна характеристика. Види цінової стратегії підприємства.

Тема 14. Планування прибутку. Прибуток як економічна категорія. Резерви підвищення прибутковості на підприємстві.

Тема 15. Виробнича програма гірничого підприємства у натуральному і грошовому вигляді. Показники ефективності нової техніки. Основні напрямки підвищення ефективності виробництва.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Суспільне відтворення та економічне зростання

Тема 16. Матеріально-технічне забезпечення гірничого виробництва. Особливості планування економічної ефективності. Основні групи показників економічної ефективності.

Тема 17. Визначення потреби в ресурсах. Функціонально-елементний склад інвестицій. Різновиди інвестицій. Інвестиційний проект та його організація.

Тема 18. Нормування витрат ресурсів. Зміст фінансових ресурсів. Види капіталу, їх загальна характеристика.

Тема 19. Аналіз використання матеріальних ресурсів. Якість продукції та економічна ефективність її підвищення.

Тема 20. Забезпечення гірничого підприємства матеріальними ресурсами. Розробка та економічне обґрунтування виробничої програми підприємства

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у т.ч.				усього	у т.ч.			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки підприємства та ефективність використання виробничих ресурсів										
1. Основні показники діяльності гірничого підприємства	12	2	2	-	8	14	-	2	-	12
2. Оцінка стану та ефективність використання основних фондів	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
3. Суть основних фондів, їх класифікація та структура	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
4.Форми й системи оплати праці	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
5.Поняття про пряму заробітну плату і доплату до заробітної плати	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
6.Оплата праці інженерно-технічним працівникам і службовцям	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Змістовий модуль 2. Загальні основи економічного розвитку										
7.Методика розрахунку планових витрат за елементами та калькуляційними статтями	12	2	2	-	8	14	-	2	-	12
8.Схема утворення планової собівартості товарної продукції	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
9.Особливості планування собі вартості на технологічній ділянці	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12

Продовження таблиці

10.Поняття про облік та його види	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Модуль 2										
Змістовий модуль 3. Економічні основи господарської діяльності підприємства										
11. Фінансове, правове й інформаційне забезпечення гірничого виробництва	12	2	2	-	8	14	-	2	-	12
12.Розрахунок рівня рентабельності	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
13.Основи ціноутворення	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
14. Планування прибутку	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
15. Виробнича програма гірничого підприємства у натуральному і грошовому вигляді	12	2	2	-	8	10	-	-	-	10
Змістовий модуль 4. Суспільне відтворення та економічне зростання										
16. Матеріально-технічне забезпечення гірничого виробництва	12	2	2	-	8	12	-	-	-	10
17. Визначення потреби в ресурсах	12	2	2	-	8	10	-	-	-	10
18. Нормування витрат ресурсів	12	2	2	-	8	10	-	-	-	10
19. Аналіз використання матеріальних ресурсів	12	2	2	-	8	10	-	-	-	10
20. Забезпечення гірничого підприємства матеріальними ресурсами	12	2	2	-	8	10	-	-	-	10
Усього годин	240	40	40	-	160	240	-	6	-	234

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна	заочна
1.	Основні показники діяльності гірничого підприємства	2	2
2.	Основні фонди та виробнича потужність підприємств	4	-
3.	Оборотні фонди і оборотні засоби підприємства	4	-
4.	Виробнича програма гірничого підприємства	4	2
5.	Розробка та економічне обґрунтування виробничої програми підприємства	4	-
6.	Нормування витрат ресурсів	4	-
7.	Ціноутворення на підприємстві	2	-
8.	Собівартість продукції	4	2
9.	Кадри підприємств та продуктивність праці	2	-
10.	Оплата праці працівників	2	-
11.	Виробничі інвестиції підприємства	2	-
12.	Розрахунок рентабельності. Планування прибутку	2	-
13.	Якість продукції та економічна ефективність її підвищення.	2	-
14.	Бізнес-план як основа виробничо-економічної діяльності підприємства	2	-
Разом		40	6

6. Завдання для самостійної роботи

За чинним навчальним планом на вивчення дисципліни «Економіка» студентам відведено 8 кредити (240 годин), в тому числі:

- для денної форми навчання: лекції – 40 годин, практичні заняття – 40 годин, самостійна робота – 160 годин.
- для заочної форми навчання: практичні заняття – 6 годин, самостійна робота – 154 годин.

Число кредитів ЕСТС	Загальний обсяг дисципліни	Розподіл часу				Частка самостійної роботи, %	
		Аудиторні заняття		Самостійна робота			
		денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
8	240	80	6	160	234	67	98

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання

Назва теми	Кількість год.	
	денна	заочна
1. Основні показники діяльності гірничого підприємства	8	12
2. Економічні питання охорони праці	8	12
3. Оплати праці робітників	8	12
4. Форми й системи оплати праці	8	12
5. Поняття про пряму заробітну плату і доплату до заробітної плати	8	12
6. Оплата праці інженерно-технічним працівникам і службовцям	8	12
7. Методика розрахунку планових витрат за елементами та калькуляційними статтями	8	12
8. Схема утворення планової собівартості товарної продукції	8	12
9. Особливості планування собівартості на технологічній дільниці	8	12
10. Поняття про облік та його види	8	12
11. Фінансове, правове й інформаційне забезпечення гірничого виробництва	8	12
12. Розрахунок рівня рентабельності	8	12
13. Основи ціноутворення	8	12

14. Планування прибутку	8	12
15. Виробнича програма гірничого підприємства у натуральному і грошовому вигляді	8	10
16. Матеріально-технічне забезпечення гірничого виробництва	8	10
17. Визначення потреби в ресурсах	8	10
18. Нормування витрат ресурсів	8	10
19. Аналіз використання матеріальних ресурсів	8	10
20. Забезпечення гірничого підприємства матеріальними ресурсами	8	10
Всього	160	234

Звіт про самостійну роботу подається у вигляді електронного варіанту та звіту з кожної теми, наведеної у таблиці. Оформлення – в окремому звіті для самостійної роботи.

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Економіка» використовується інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання з застосуванням :

- лекцій у супроводі мультимедійної презентації;
- опорного роздаткового графічного матеріалу;
- індивідуальних творчих завдань при виконанні лабораторних робіт.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (100 тестів, одна правильна відповідь з п'яти запропонованих).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання студентів денної та заочної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота																				Іспит	Всього
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2					Змістовний модуль 3					Змістовний модуль 4						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20		
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	40	100

T1, T2 ... T20 – теми змістовних модулів.

У заліково-екзаменаційній відомості результати навчання просявляються за двома шкалами – 100-бальною та національною. Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Шкали оцінювання

90-100	відмінно
82-89	добре
74-81	
64-73	задовільно
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Економіка»:

1. 06-01-88 Кузнецова Т.В., Козлюк В.В., Сіпайло Л.Г. (2019) Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни «Економіка підприємства» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування», 29 «Міжнародні відносини». - Рівне: НУВГП. –36с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/13570>

11. Рекомендована література

Базова

1. Економіка підприємства: посібник. / Т.В. Кузнецова, О.М. Гарнага, О.Ю. Лесняк, В.Д. Шебуня/. – Рівне: НУВГП, 2013. –315 с.
2. Економіка підприємства: Підручник / За ред. проф. Є.М. Палиги. - 2-ге вид., онов. та доп. – Львів: Українська академія друкарства, 2013. - 688с.
- Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. Г.О. Швиданенко. - Вид. 4-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2009.-816 с.
3. Шегда А.В., Харченко Т.Б., Сагайдак Ю.А., Пашнюк Л.О. Економіка підприємства: збірник тестів і задач:навч. посіб.-Київ: ЦУЛ, 2010. -239с.

Допоміжна

1. Бондар Н. М. Економіка підприємства: Навч. посіб. - Київ: А.С.К., 2004.- 400с.
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. -Київ: ЦНЛ, 2006. - 488с.
3. Економіка підприємства:Навч. посібник/За ред. А.В. Шегди. - Київ:Знання,2005. - 431с.
4. Економіка підприємства:Підручник/За заг. ред. С.Ф. Покропівного. - 2-е вид., перероб. та доп.-Київ: КНЕУ,2001. -528с.
5. Економіка підприємства: Навч.-метод. посіб.-Київ: КНЕУ, 2000. - 248с.
6. Економіка підприємства:Посібник / За заг. ред. В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера. - Київ: Політехніка,2003. -264с.

12. Інформаційні ресурси

До складу інформаційних ресурсів навчальної дисципліни входять :

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – URL: <http://nbuv.gov.ua>.
2. Наукова бібліотека НУВГП. – 33000, м.Рівне, вул. Олекси Новака, 75. – URL: <http://lib.nuwm.edu.ua>, <http://ep3.nuwm.edu.ua>.
3. Комп'ютерне навчання продуктам і технологіям Microsoft. – URL: <https://www.microsoft.com/learning/ru-ru/default.aspx>.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування